SVOBODA

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 202. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 23, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ЖОВТНЯ 1993. Ч. 202. РІК С.

УКРАЇНА ЗАТРИМУЄ ЯДЕРНІ РАКЕТИ

Київ (УНІАР). — Тут 19—20-го серпня на сесії Верховної Ради України депутати обговорили питання національної безпеки, з урахуванням економічних, соціяльних, військових та екологічних аспектів.

З доповідями виступили: віцепрем'єр-міністер з питань військово-промислового комплексу Валерій Шмаров про стан і заходи для забезпечення національної безпеки держави; голова Служби Безпеки України Євген Марчук про виконання завдань, покладених на СБУ; міністер закордонних справ Анатолій Зленко про заходи зовнішньо-економічного характеру для забезпечення національної безпеки України; міністер оборони України Віталій Радецький про підвищення бойової готовности Збройних Сил України.

Депутати розглянули низку законопроєктів, якими передбачено створення Ради Національної Безпеки України, зміни до Конституції, закон про мобілізацію, про збереження і подальший розвиток ракетно-космічного потенціялу, про державну таємницю, про оборону України, а також воєнна доктрина.

Обговорювати концепцію забезпечення національної безпеки мали на закритому засіданні, однак частина депутатів запротестувала, заявивши, що не годиться ховатися від свого народу. Тому на закритому засіданні обговорили лише воєнні проблеми. І на цьому закритому пленарному засідані було ухвалено воєнну доктрину. Пізніше депутати пояснили журналістам, що їх вразили цифри, наведені міністром оборони В. Радецьким, що лише 26 відсотків військової техніки забезпечено матеріяльно. Решта 75 відсотків техніки стара і потребує заміни. Українська армія нараховує 700,000 людей, а до 1995 року має бути зменшена до 450,000. Потрібна була воєнна доктрина, щоб забезпечити дії на випадок раптового виникнення воєнної загрози. Радецький запропонував з участю Президента Кравчука провести військові навчання, не відмовляючись від найновішої технології та високоточної зброї.

В затвердженій воєнній доктрині сказано, що Україна прагне в майбутньому стати без'ядерною державою, але пов'язує цей процес з відповідними діями інших ядерних держав світу щодо ядерного роззброєння і чекає від світової громадськости надання надійних ґарантій власної безпеки. Згідно з рішенням Верховної Ради, ядерні ракети, як і інша власність колишнього СССР, розташовані на території України, перейшли у її власність. Отже виникла ситуація, коли Україна фактично набула тимчасового ядерного статусу.

Під час перерви в праці сесії Президент Кравчук зустрівся з журналістами. На запитання щодо ратифікації Україною договору Старт-1 Л. Кравчук підтвердив, що Україна готова зліквідувати 130 рідкопаливних ракет, а 46 твердопаливних залишить у себе, знявши з них коди, що націлюють їх, наприклад, на ЗСА. Кравчук підкреслив, що доки Україна не отримає ґарантій власної безпеки з боку інших держав, вона не зможе дати таких ґарантій чужим державам. Однак, додав Президент, і Україна, і всі інші ядерні держави повинні далі йти шляхом ядерного роззброєння. Кравчук знову висловився за створення Міжнародного фонду ядерного роззброєння.

Західні аґентства подали відгук на заяву Л. Кравчука, де зазначено, що Україна є третьою ядерною державою світу, бо має більше ядерних боєголовок, ніж Франція, Великобританія та Китай разом. У газеті „Вашінґтон Пост" сказано, що з боку Кравчука це є попереджувальним пострілом у бік Воррена Кристофера, який незабаром має відвідати Україну. Один з представників Білого Дому заявив, що Україні буде важко розраховувати на всеохоплюючу підтримку, доки не вирішиться питання ліквідації ядерної зброї.

Вячеслав Чорновіл вважає, що ліпше така воєнна доктрина, ніж ніякої, але, на його думку, спосіб ухвалення її був непарляментарний і окреслив це як „штучки Плюща". Російські політичні коментатори висловлюють думку, що украніський парлямент перед кінцем свого урядування втратив почуття відповідальности.

Запроваджують українську педагогічну систему

Київ (УНІАР). — Тут 16-го жовтня в Київському Педагогічному Університеті ім. Михайла Драгоманова відбулися установчі збори київського відділу Українського Педагогічного Товариства ім. Григорія Ващенка (УПТГВ). Ця громадська педагогічно-освітня організація вчителів та вихователів започаткована з ініціятиви Конґресу Українських Націоналістів (КУН), діє згідно з конституцією України, чинним законодавством та статутом УПТГВ. Свою діяльність організація спрямовує на освоєння системи освіти і виховання, що її створив педагог професор Григорій Ващенко.

Організація опікуватиметься встановленням дружніх відносин з іншими народами та етнічними меншинами для культурного і економічного розвитку України, боротиметься проти залишків большевицького тоталітаризму, шовінізму та імперіялізму як шкідливих концепцій виховання.

Референт освітньо-виховної референтури КУН Леонід Ковальчук у своїй доповіді розповів про форми діяльности організації. Окрім лекцій, будуть організовуватися дискусії, конференції, семінари, виставки, екскурсії, видання педагогічної літератури і співпраця з педагогічними установами. Кадрову проблему українського шкільництва, на думку Ковальчука, можна розв'язати доведенням переваг української педагогічної концепції та впровадження її у життя.

І. Салія звільнено з посади префекта

Київ (УНІАР). — Тут 15-го жовтня у приміщенні Університету „Києво-Могилянської Академії" відбулася пресова конференція, на якій оприлюднено заяву ректора КМА Вячеслава Брюховецького про звільнення Івана Салія з посади префекта за його „непрофесійність", як сказав ректор.

У заяві сказано, що за п'ять місяців праці „повною мірою виявився непрофесіоналізм цього керівника". В основу своєї діяльности „префект поклав зв'язок з різними малими підприємствами, більш того, основний наголос зробив на розчленуванні університету шляхом створення на його базі кількох малих підприємств". Для цього Салій вдався „до фабрикації фальшивих документів, підписавши неіснуючий наказ про створення ремонтно-будівельної дільниці як юридичної особи з дуже широкими повноваженнями". Ректор підкреслив, що така діяльність суперечить чинному законодавству і наносить матеріяльну та моральну шкоду університетові.

І. Салій на пресовій конференції присутній не був.

Відбувся з'їзд Асоціяції Комерційних Банків України

Київ (УНІАР). — У Пущі-Водиці 15-16-го жовтня відбувся 2-ий З'їзд Асоціяції Комерційних Банків України. Із вступним словом виступив голова Верховної Ради України Іван Плющ. Виголосили співдоповіді президент асоціяції Олександер Сугоняко, міністер фінансів Григорій П'ятаченко та міністер економіки Роман Шпек.

Г. П'ятаченко виступив за реґульований державою і Національним Банком України курс валюти, але для цього, вважає він, треба вдосконалити сам механізм реґулювання.

Міністер фінансів стверджив, що в державі відсутні ринкові відносини, немає товарового ринку і закликав його розвивати. Зокрема потрібне роздержавлення, приватизація і демонополізація виробництва. Коли держава є домінуючим власником, то це неефективно, зауважив Р. Шпек.

Голова правління Банку „ІНКО" Петро Мірошников визначив ситуацію в Україні як „гіпердепресію". „Одні знущаються, а другі терплять — в ім'я відсутности громадянської війни". Голова Національного Банку України Віктор Ющенко визначив три критерії стану економіки в державі: структурний застій, коли ніхто нічого не хоче робити; повний провал цінової політики; популістична соціологічна політика. Як зазначив Ющенко, ринок став таким, на якому гроші не працюють і найпершим та найбільшим злом є інфляція. НБУ випустив приблизно 14 трильйонів карбованців, але ця емісія була замовлена державою і пішла на її потреби, заявив голова НБУ. Ющенко пояснив становище НБУ щодо відносин з комерційними банками і висловив надію, що банкіри стануть консолідуючою силою в економічному розвитку України.

Учасники з'їзду змінили назву асоціяції. Тепер вона називається Асоціяцією Українських Банків (АУБ). Схвалено кодекс чести банкіра.

По закінченні З'їзду кореспондент УНІАР звернувся за поясненням з приводу проблеми, яка обговорювалася в кулуарах, і, здається, стала причиною надзвичайного з'їзду — надання комерційними банками кредитів державі на закупівлю цукрових буряків. Пода-

(Закінчення на стор. 3)

Американці в Сомалії втримуються від активних дій

Моґадішу, Сомалія. — В середу, 20-го жовтня, командуючий американськими наземними військами в Сомалії Томас Монтґомері заявив, що його відділи припиняють патрулювання вулиць сомалійської столиці. Він сказав, що його вояки можуть вийти з казарми тільки у випадку збройної сутички сомалійських бойовиків з „голубими шоломами". Формації швидкого зареаґування відтепер будуть перебувати в резерві, а 3,000 морських піхотинців залишаються на кораблях поблизу сомалійських берегів, зберігаючи бойову готовість. Броневики і танки, допроваджені в цю африканську країну згідно з розпорядженням президента Билла Клінтона, покищо залишаться в Моґадішу. Як уже інформовано, 700 „рейнджерів", завданням яких було затримання генерала Айдіда, відкликано зі Сомалії.

З останніх повідомлень аґентства Ассошієйтед Пресс виглядає, що генерал Айдід не має наміру конфліктувати зі З'єднаними Стейтами, розуміючи, що відхід американців з країни ускладнив би його власне становище. Щоправда, того ж дня, в середу, коли генерал Т. Монтґомері проголосив, що обмежує участь своїх військовиків у сомалійських діях, бойовики генерала Айдіда спробували ракетою збити американський гелікоптер над Моґадішу.

Палата Репрезентантів припинила фінансування декількох наукових проєктів

Вашінґтон. — У вівторок, 19-го жовтня, Палата Репрезентантів 264 голосами проти 159 припинила фінансування декількох „недоцільних і дорогих наукових проєктів". Однією зі жертв зменшення видатків на наукові дослідження став найбільший у світі „суперколайдер" — прискорювач елементарних часток — в Тексасі, на створення якого Адміністрація плянувала виділити 11 біл. дол.

Спостерігачі нагадують, що це вже не перша спроба законодавців „похоронити" „суперколайдер", однак тепер противники „божевільних витрат грошей" застосували нову тактику. Вони виступили вже не проти самого проєкту і його нібито неостаточної наукової обґрунтованости, а тільки проти його вартости. Створення „суперколайдера" плянувалося ще в 1982 році і тоді його кошторис становив 4.5 біл. дол. За десять років сума збільшилася вдвічі і, як запевняють противники проєкту, це ще не кінець.

Попередні наміри конґресменів скасувати цей науковий проєкт натрапляли на опір Сенату, який відновлював фінансування і цим підтримав фірми, дуже зацікавлені у здійсненні проєкту.

Тепер, як виглядає, дійшло до розв'язки. Демократ з Луїзіяни Беннет Джанстон, який був одним з найбільш впливових захисників проєкту, назвав вівторок, 19-те жовтня, „чорним днем американської науки".

Крім „суперколайдера", Палата Репрезентантів прийняла рішення припинити фінансування ще декількох наукових проєктів, серед них — програму створення нового двигуна для космічних кораблів.

УКРАЇНА ПРОГРАЛА ПРОТИ МЕХІКО

Сан Дієґо, Каліф. — Футбольна збірна України, яка тепер перебуває на турне в ЗСА, програла в середу, 20-го жовтня, проти збірної Мехіко 1-2. Змаганням в Сан Дієґо приглядалось рекордове на місцевий стадіон число глядачів — 53,892, переважно мехіканців. Треті і останні змагання цього турне Україна гратиме проти збірної ЗСА в суботу, 23-го жовтня, в Бетлегемі, Па.

ЧОРНОБИЛЬСЬКУ АЕС НЕ ЗАКРИЮТЬ

Київ. — У четвер, 21-го жовтня, Верховна Рада України схвалила рішення продовжувати продукувати ядерну енергію на Чорнобильській Атомній Електростанції.

Депутати поіменно проголосували постанову „Про деякі заходи забезпечення народного господарства електроенергією". Першим пунктом цієї постанови є припинити важливість постанови Верховної Ради УССР з 2-го серпня 1990 року „Про мораторій на будівництво нових атомних електростанцій на території УССР". Друга точка передбачає затвердження пропозиції Кабінету Міністрів України продовжувати використовувати Чорнобильську АЕС. Головним аргументом такого рішення стало те, що очікувані запаси вугілля на Тепловій Електричній Централі становитимуть на початок наступного року 2 міл. тонн, коли два роки тому ці запаси становили 12 міл. тонн. У такій ситуації, як зазначено на засіданні, Україна взимку просто „замерзне".

Хоч Чорнобильська АЕС була місцем найбільшої в світі атомової катастрофи у 1986 році то існуюча ситуація в країні змусила ВР прийняти таке рішення. На це вплинули не тільки брак енергії, але також бажання бути не так цілковито залежними від Росії, з якою Україна має труднощі від часу розпаду СССР.

Американські експерти та українські науковці вже раніше скритикували атомові реактори типу чорнобильського як надто небезпечні та пропонували їх закрити. ЗСА офіційно та постійно протестують проти вживання цього типу реакторів і стараються зменшенням фондів, призначеними для ринкового переходу, вплинути на рішення тих країн, а також заохочують інші міжнародні фінансові установи відмовляти тим країнам фінансової допомоги.

Захід турбується дальшою небезпекою реакторів типу Чорнобиля та їхнім впливом на здоров'я громадян довколишніх країн.

У СВІТІ

ЛИТОВСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ провели перед будинком уряду демонстрацію „проти бепорадности вищих державних інституцій у боротьбі з організованою злочинністю". Приводом до протесту було вбивство мафією заступника головного редактора газети „Республіка" Вітаса Лінгіса, автора гострих статтей, спрямованих проти мафіозних структур у Литві. Учасники демонстрації висунули вимогу резиґнації генерального прокурора республіки Артураса Павляускаса, „оскільки цей державний чиновник виявився абсолютно непридатним до виконання своїх службових обов'язків".

ГОЛОВА ЦЕНТРАЛЬНОГО банку Росії Віктор Геращенко, виступаючи в Москві на міжнародній конференції, присвяченій банковим проблемам, повідомив, що до кінця року інфляція в Росії становитиме 1,000 відсотків. Він підкреслив, що у країні діють так звані немонетарні чинники, серед них — лібералізація цін на енерґетику і зерно. Продовжуватиметься також промисловий спад, спричинений старінням основних фондів підприємств і збільшенням монополізму тих галузей виробництва, котрі є головними ґенераторами підвищення цін.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ Лех Валенса офіційно призначив лідера Польської селянської партії 34-річного Вальдемара Павляка прем'єр-міністром країни. Це сталося у висліді перемоги опозиційних партій у вересневих надзвичайних виборах. Дотепер В. Павляк працював разом зі своєю родиною на власній 17-гектарній фармі, займався економікою та філософією і керував добровільною сільською протипожежною охороною. Він уже один раз займав пост прем'єра — влітку 1992 року, але втримався при владі тільки 33 дні, бо під час урядової кризи не зміг зформувати нового уряду.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ Франсуа Міттеран під час дводенної візити до Ємену заявив, що його країна на прохання Організації Об'єднаних Націй залишить свій військовий контингент у Сомалії до березня наступного року, однак лише для участи „у справді гуманітарних операціях". Французький лідер уточнив, що „глибше втягнення у внутрішній сомалійський конфлікт не має сенсу. Якщо мова йде про гуманітарну діяльність, то ми до неї готові, однак у випадку збройного конфлікту подивимося на всю цю проблему інакше". Ф. Міттеран сказав також, нібито З'єднані Стейти домагаються „військового реваншу" у Сомалії.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Японії Цутому Гата у телефонній розмові з міністром закордонних справ Росії Андреєм Козирєвим закликав російську сторону втриматися від запланованого на найближчий час нового скидання в Японське море радіоактивних відпадів. Ц. Гата підкреслив, що всі японці є дуже занепокоєні цими російськими діями, і лише відмова Росії від дальшого занечищення Японського моря дозволить зберегти добру основу для розвитку стосунків між обома країнами, яку було створено під час недавньої візити в Токіо російського президента Боріса Єльцина.

В КИТАЇ ПРОТЯГОМ ДЕСЯТИ днів тривали приготування до 100-річчя від дня народження Мао Дзедонга. Понад 15,000 працівників центральних партійних органів відвідали мавзолей на пекінській площі Тяньаньмень, щоб вклонитися перед забальзамованим тілом колишнього вождя і залишити там живі квіти. На батьківщині „великого стернового", в провінції Гунань, розпочалася праця над створенням телевізійного кіна про дружбу Мао Дзедонга з американцем Едгаром Сновом, який першим із закордонних журналістів в 1928 році відвідав „революційну" базу на північному заході Китаю і близько познайомився з Мао. В ці дні Китай знову переживає „маоманію" — всі носять сорочки з портретами „голови" і радками його „безсмертних" віршів, а також нарукавні пов'язки колишніх гунвейбінів.

В АМЕРИЦІ

ТЕПЕРІШНІЙ УРЯД ЗСА, у рамках пляну зменшення випущення отруйних газів у повітря, які загрожують значним потеплінням ґльобального клімату, вирішив не заводити законних заборон, а радше залишити контролю на добровільній базі. Таким рішенням дуже були невдоволені групи охорони довкілля, які уважають, що пропонований плян фаворизує індустрію. Навіть Фонд оборони довкілля, який відомий із свого поміркованого ставлення, задивляється скептично на плян Уряду.

У СЕРЕДУ, 20-ГО ЖОВТНЯ, Уряд президента Билла Клінтона оприлюднив нову протинаркоманську стратеґію для цілої країни, яка на думку багатьох є тільки відгомоном його виборчої обіцянки про заходи присвятити більше уваги та фондів на поборювання цього лиха. Про те, що сам плян ще не є зовсім скристалізованим, говорив перший дорадник президента для справ наркоманства Лі Бравн, який підкреслив важливість цього підставового пляну та повідомив, що всі подробиці будуть виготовлені наступного лютого, як вже Урядові буде відомий бюджет призначений для цієї проблематики.

ПІСЛЯ ДОВГОТРИВАЛИХ переговорів між групами охорони довкілля та паперовою промисловістю Уряд президента Билла Клінтона видав розпорядження-наказ, що державні та військові відомства мусять вживати папір, який має у собі бодай 20 відсотків рециркуляційного волокна. Це розпорядження зобов'язує до кінця наступного року, бо вимога збільшується до 30 відсотків до 1998 року. Хоча Федеральний уряд купує для свого вжитку тільки два відсотки паперу з усіх 22 міл. тонн, що їх виролюють у ЗСА кожного року, то зарядження має також послужити прикладом для всіх інших.

ПОСЕРЕДНИКИ ЗСА та Організації Об'єднаних Націй запропонували демократично обраному президентові Гаїті о. Бертрандові Арістідові, щоб він подумав над тим, чи не включити до свого кабінету деяких підприємців і членів йому ворожих партій, що в минулому виступали проти нього. Одначе цю пропозицію категорично відкинув президент Арістід і його дорадники зі закидом в сторону ЗСА, що вони хочуть у цей спосіб запродати Б. Арістіда, тому договорюються з його військовими противниками.

НА СОЮЗІВЦІ ВІДБУЛИСЯ ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ УНС П'ЯТЬОХ ОКРУГ УНСОЮЗУ

За президіяльним столом (зліва): У. Дячук, В. Василенко В. Квас, А. Худолій і В. Корчинський

Союзівка. — У суботу, 9-го жовтня тут відбулися осінні організаційні наради п'ятьох Округ, — Бостон, Ню Гейвен, Сиракюзи-Ютика, Трой-Олбані і Вунсакет. Ці наради є завжди призначені для підсилення організаційної праці по Округах. Цього року вони мали за мету також поінформувати союзовий актив про пляни відзначення 100-ліття УН-Союзу та про Конвенцію, намічену на 1994 рік. Запрошено до участи у нараді відділових секретарів, організаторів, членів Управ Окружних Комітетів, членів Управ відділів і всіх членів УНСоюзу, яким не байдужа доля нашої організації.

Нарадами провадили головний предсідник Уляна Дячук та головний секретар Володимир Сохан. Участь у нарадах взяло 36 осіб та багато гостей, дружин учасників і тих, які перебували на Союзівці. Наради відкрила У. Дячук і попросила всіх разом відмовити молитву Отче Наш. Опісля попросила до головного стола членів Головного Уряду — Володимира Кваса, Аліка Худолія, Володимира Корчинського та Анну Ремик, як також голів Окружних Комітетів, а саме: Павла Шевчука (Трой-Олбані), Володимира Василенка (Ню Гейвен), Леона Гардінка (Вунсакет).

Тому, що організаційна ділянка є все першою на програмі таких нарад, У. Дячук попросила присутніх голів Округ дати звіти про проведену організаційну працю у їхніх Округах.

В Корчинський, голова Округи Сиракюзи-Ютика звітував, що до кінця вересня ц. р. Округа придбала 43 нових членів на покриття квоти 60 членів. Перед веде Відділ 271-ий у Елмайра, який придбав 29 членів, а

(Закінчення на стор. 3)

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA:(201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda". 30 Montgomery Street; Jersey City, N.J. 07302
Tel.(201) 434-0237. (201) 434-0807. (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $ 40.00. на півроку —$22.00 на 3 місяці—$12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00. річно. За кожну зміну адреси—$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаться тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. —
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P O.Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Конфлікт Президента зі Сенатом

Вже ввійшло в американську політичну традицію, що між Білим Домом і Капітолем існує суперництво за владу. Очевидно, того культурного суперництва не слід порівнювати з некультурною боротьбою за владу у Москві, яка довела до стрілянини. За Конституцією ЗСА президент має більшу владу, ніж будь-який інший лідер вільного світу. Він є президентом і прем'єром в одній особі, верховним командантом усіх збройних сил держави, він вибирає собі заступника, віцепрезидента ще під час виборчої компанії, після заприсяження створює свій уряд, призначає кандидатів до Верховного Суду, амбасадорів до всіх держав, з якими Америка має дипломатичні зв'язки. Але всі кандидати, що їх вибирає Президент, мусять дістати апробату від Сенату. Тому кожний президент згори мусить брати до уваги, чи даного кандидата на міністра такого то ресорту, чи до Верховного Суду або амбасадора — Сенат затвердить. Були не раз випадки, що Сенат відкидав висунену Президентом кандидатуру і це була прикра для установи президентури поразка.

Від формату, підготови й досвіду кожного президента залежить, щоб взаємини між репрезентантом держави, який є теж верховним адміністратором, та законодатцями проходили гладко, без скреготу. Джордж Буш, який мав першорядну підготову до свого Уряду й великий досвід (8 років віцепрезидентури) вмів ладнати навіть із Конґресом, з більшістю членів іншої політичної партії. Билл Клінтон тієї підготови ні досвіду не має і тому в цьому першому році його урядування виринають раз-у-раз суперечки між демократичним Президентом і демократичним Конґресом, чи пак його вищою палатою — Сенатом.

Зразу ж у перші тижні урядування президента Клінтона голова Комісії оборони у Сенаті Сем Нан запротестував проти розпорядку Президента про допущення гомосексуалістів до служби в усіх родах збройних сил. Сенатор-демократ Патрик Мойніген (колишній амбасадор в Індії) запротестував проти заторкування установи Сошел Секюриті у спробах балансувати державний бюджет. Останній — найповажніший — конфлікт виринув після проголошення Президентом, що він видав наказ вісьмом військовим кораблям переводити бльокаду Гаїті, щоб проголошені Радою Безпеки економічні санкції проти тієї країни не були порушені якимись доставами ззовні. На телевізійному екрані можна було бачити схвильованих сенаторів, які виступали в обороні принципу: кожна виправа будь-якої частини збройних сил Америки поза суходільні чи морські кордони країни мусить дістати апробату Сенату і кожний плян такої виправи повинен заздалегідь опинитися у Сенаті. У даному випадку Президент, на думку сенаторів, порушив цей принцип, поминувши Сенат, не поінформувавши його і не запитавши його згоди.

В американському політичному світі і в його верхівці, якою є Сенат, а також у широких колах американського суспільства є поділені думки: чи Америка повинна активно анґажуватися у тамошній політичній кризі та ще й погрожувати збройною інтервенцією задля заведення там демократії. Воно тісно пов'язане з проблемою американського великодержавницького лідерства у вільному світі, але й з проблемою, чи Америка має бути „міжнародним поліціянтом". У теперішньому конфлікті Президента з Сенатом ідеться не так про Гаїті, тамошнього диктаторського генерала і прогнаного до ЗСА тамошнього, народом вибраного, президента, як саме про принцип: президентові не можна розпоряджатися збройною силою, хоч він є її верховним командантом, — без попередньої згоди Конґресу. Помилка Президента Клінтона у тому, що він просто або забув, або не знав про існування такої процедури. Це доказ, що Клінтон не має добрих дорадників, бо він напевне не плянував іти на прю з Сенатом. Одна помилка тягне за собою іншу: тією першою був не дуже щасливий вибір нового державного секретаря, який не мав ніякої дипломатичної чи бодай академічної підготови до такого високого становища.

Микола Бараболяк

ПОЛІТИКА Л. КРАВЧУКА У ДЕЯКІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

II

Нинішню політичну ситуацію в Україні не можна схопити не взявши до уваги тренд, який зарисовується щодо концепту „державанація". Світ переживає відносно того деякі непевності, а то й сконфуження. Націоналізм і комунізм не могли співіснувати, як про те мріяли наші Хвильові. Тож зрозуміло, що після дебаклю совєтизму розгорілися націоналістичні аспірації, почавши від Балтики. Націоналістичний запал розгорівся особливо серед народів Югославії.

Це творится, коли на Заході навіть націоналізм здійснений і закріплений у старих національних державах, наче розвивається. Національні державні спільноти переходять процес трансформації. На це вказують судороги, пов'язані зі здійснюванням ідей маастріхтського договору. Грядуть протести, іноді навіть дразливі, але все ж перемагає переконання, що повний теоретичний суверенітет треба дещо вкоротити для досягнення цілком конкретних цілей, як відсунення збройних конфліктів у змаганні за ринки збуту. Найважче погодитися з тим, що у вільному ринку державні кордони — не непроходимі мури. Проходять міграції народів, головно з бідніших країн до більш розвинутих, як оце нині засвідчують Німеччина і Франція. Виникають серйозні конфлікти на тому тлі. Лідер французьких націоналістів Лє Пен волає: „В короткому часі чужинці творитимуть більшість на вулицях Парижу!" Такі наслідки демократії і вільної економіки в Европі.

А в Америці? В 1992 році до ЗСА прибуло 975,000 чужинців. В тому числі коло 350,000 азіятів (повірите?), понад 200,000 мексиканів, з Европи всього коло 140,000. Статистика рахується з тим, що за 25 років в ЗСА буде коло 40 млн. мексиканців, коло 60 млн. чорного населення, а кількість азіятів теж принаймні подвоїться. Міста заллють народи, що нині є „меншинами", а дотеперішні автохтони переймуть оборонну ролю „меншин". Взяти при тому до уваги теж психологічний фактор: агресивність новоприбуваючих. Автохтони ЗСА у відвороті — вже нині слідно на вулицях великих міст.

Коли я прибув до цієї країни при кінці 40-их років, можна було говорити про американську „націю". Був тоді ще видимий европейський корінь національної ідентичности (чорні наче не входили в рахубу). Сьогодні маємо „комюніті", зародки „націй": афро-американську, еспанську, філіпінську — не порахуєте. Нові національні спільноти у збірній спільноті під ім'ям ЗСА? Можна виключити нову громадянську війну між ними у майбутньому? Не стають „ґенґи" наче зародками національних міліцій, парамілітарними одиницями? Біда з демократією. Коли б тут не давалось можливості недемократам використовувати принципи демократії для угроблювання демократії... А то обороняючи принципи конституції про право мати зброю доводиться до того, що неозброєному небезпечно вийти на вулицю.

Чому заторкую ці питання „ґенґів" вимішування народів, затрати національної ідентичності в устабілізованих державних системах? А тому, що ця сама проблема є в корені державного буття нашої молодої держави. Маємо з „ґенґами" клопіт теж в Україні, хоч це не продукт нашого народу. Започаткували це в Україні і надали тому стиль і напрям чужинці. (Як у Москві звинувачують чеченів і азербайджанців у насадженні злочинности). Головна проблема України — це теж „іміґранти", як і в Европі й Америці. Різниця в тому, що ми маємо нині в Україні 28 відс. приблудів, головно з півночі, але це стара іміґрація. Це росіяни, які уже від сторіч тікають з холодної півночі на Україну. Вони вже вросли в Україну. Це не як ці турки в Німеччині, чи альжирці у Франції. Врешті і характер їх не той. Росіяни прибули на Україну як завойовники, адміністратори, сторожі в'язниць, наставники. Та коли б тільки те. А найтрагічніше те, що вони зуміли переконати нашого брата, що його культура нижча від російської. Тож

(Закінчення на стор. 3)

Юрій Стефанівський,
Львів

УКРАЇНА СТАЛА ЧЛЕНОМ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОГО ЗВ'ЯЗКУ

У надзвичайній динамічності перипетій політичного життя останнього часу в Україні та державах, що утворилися на території колишнього СССР, якоюсь малопомітною видалася репрезентація першої української станції міжнародного космічного зв'язку „Азимут—Львів", першого етапу національної програми розвитку зв'язку, — яка 1-го жовтня відбулася в Золочеві на Львівщині.

Центр космічного зв'язку, один з трьох існуючих на території колишнього СССР, споруджено у 1974 році для військових потреб. Його завданням було забезпечити прослуховування космічного простору з метою шпигунства, виявлення та розпізнавання космічних об'єктів, через нього провадився міжурядовий зв'язок. Станція була одним з найсекретніших на Львівщині об'єктів і ретельно охоронялася.

В рамках національної програми розвитку зв'язку передбачалося трансформувати цей космічний центр світового прослуховування (підслуховування) у складову частину світової системи зв'язку „Інтелсат", центр управління якої знаходиться у Вашінґтоні. До реконструкції, крім українських концернів РРТ та „УТЕЛ", були залучені відомі компанії — канадська „Телеґлоб", яка понад 40 років забезпечує зв'язок своєї країни з 240 державами світу, японські „Сомотома корпорейшн", що продукує найкраще у світі обладнання для радіонадавчого зв'язку, та добре відома в нас NEC, яка свого часу вже забезпечила Україну станцією для зв'язку з реґіоном Індійського океану та обладнанням для чотирьох інших систем зв'язку.

За минулий рік партнери виконали значний обсяг робіт — встановлено дві антени, що являють собою величезні тарелі діяметром 25 та 32 метри кожна, здатні витримувати вітрове навантаження до 30 метрів на секунду. Одна із них спрямована на зону Індійського океану і забезпечує зв'язок з усіма країнами світу, крім реґіону Атлантики, який перекриває інша. Значні геометричні розміри приймально-передаючих антен дозволяють для їх живлення використовувати електрику потужністю всього 6 ватт, що, в свою чергу, забезпечує досить незначний рівень електромагнітних полів, а, значить, екологічну безпеку мешканців міста Золочева, села Сасів та інших прилеглих до станції населених пунктів.

Найсучасніше цифрове обладнання, яке встановила фірма Ен-І-Сі, що замінило застаріле, є набагато зручніше, надійніше та дешевше від останнього, дозволило вже сьогодні мати 1,500 каналів зв'язку з усіма країнами світу і дає перспективу найближчим часом довести цю кількість до 8,000.

Введення в експлуатацію центру „Азимут—Львів" має також велике політичне значення, бо відтепер Україна подолала технічне відставання від розвинутих країн світу і увійшла до системи всесвітнього зв'язку. Ми позбулися інформаційної залежности від Росії (адже раніше увесь зв'язок України зі світом відбувався через Москву). Навпаки, з цілим рядом країн світу (Австралією, Індією, Іраком, Іраном, Пакістаном, Японією та іншими) Росія може спілкуватися виключно через Львівщину. Де факто і де юре визнанням цього буде участь вже в середині жовтня України в конференції „Інтелсату", як повноправного члена цієї престижевої організації.

Центр космічного зв'язку вже почав приносити нашій державі значні матеріяльні прибутки. Та ж Росія платитиме нам за користування каналами зв'язку щомісяця 1,000 долярів за кожний. Значні надходження фондів дають також міжнародні переговори, оскільки за кожну хвилину розмови клієнти платитимуть 2 дол., а утримання найдорожчого каналу обходиться станції місячно до 300 дол.

Про світове, без перебільшення, значення введення до експлуатації станції „Азимут—Львів" свідчила присутність на її відкритті у Золочеві високих гостей, серед яких були амбасадор Канади в Україні Франсуа Матіс, президент фірми „Телеглоб" Мартін Форніє, представники компаній „Сомітома" Ен-І-Сі, першого заступника міністра зв'язку України Юрія Соловйова, керівників концернів РРТ та УТЕЛ, представників обласної та районної адміністрацій, інших офіційних осіб та численних журналістів.

Урочистості в Золочеві минулися і на „Львів—Азимуті" розпочалася щоденна буденна праця. Україна продовжує розбудову власної мережі та засобів міжнародного зв'язку. На черзі — спорудження великого телепорту біля Києва, створення українського супутника зв'язку та вирішення інших завдань, передбачених національною програмою розвитку зв'язку і комунікацій.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про демократію у побуті

Про демократію тепер говориться та пишеться більше, як будь-коли досі, але радше у політичному значенні та у державному розумінні. А нам хочеться сьогодні раз на відміну взяти під розгляд розуміння демократії у побуті та у приватному житті одиниці. Ми бачимо і маємо докази, до якого ступеня уведення демократизації після довгих років совєтського тоталітаризму змінило побут і настанову населення в країнах СНД, а вже зокрема у найближчій нашому серцю українській демократичній державі. Ця свобода дії та думання, яка дісталася нашим землякам, має свої добрі, але також від'ємні наслідки, які вже бачимо виразно після перших двох років самостійности. Зокрема бачимо ці від'ємні наслідки зле зрозумілої демократизації серед молодших віком громадян, які уживають її беззастережно і безкритично. Свобода перемінюється в гуляйполе, а злі навики зі Заходу приймаються так швидко, що аж лячно стає.

Більшість із цих злих навиків приходять з американського континенту і саме це насуває у нас дивне порівняння. Бо саме у цій так вільній та демократичній країні, в якій ми живемо, молодь з однієї сторони користується всіма благами демократичного устрою, в якому кожному дозволено думати і робити як забажає, — а з другої сторони, ми бачимо, як молоді люди тут стараються доконче наслідувати пануючі звички чи моди і ні в якому випадку не випадати із ряду.

Не вірите? Погляньте лишень довкруги себе — як однаково стараються виглядати підлітки однієї чи другої статі і це не зважаючи на барву шкіри чи соціяльне походження. Чому, наприклад, усі хлопці стараються доконче носити шапки дашками дозаду, так як це з практичних причин робить один із дев'ятьох змагунів бейзбольної дружини? У нього це оправдане практичністю, але чим оправдують цей однострій у загальному молодому поколінні — важко збагнути. Подібну уніформованість бачимо в довжині неодмінної частини одягу славних „джінсах", у з правила завеликому верхньому одязі чи у важких, немов на високогірську мандрівку черевиках, які на вулиці американських міст зовсім непотрібні.

Все це, можна б сказати, тільки мода і промине, як все інше. Але нас застановляє не так сам вигляд цієї теперішньої моди, яка напевно колись зміниться, але той факт, що вільна американська молодь немов краще тепер почувається, коли вона однакова, рівна, така як інші, а не індивідуальність кожне для себе.

І саме в першому вирі демократизації молодь країн СНД, в тому числі і України, приймає ці усі „моди" західніх однолітків та хоче бути доконче такими, як вони і в одязі, і у звичках, і у музиці, і в захопленні стереотипами та обожнюванні тепер найбільш популярних співаків, акторів чи спортовців.

Обсервуємо це дивне явище збоку і ставимо собі питання, чому воно так є? В чому сила стереотипу і зле зрозумілої демократії в побутовому житті молодих поколінь?

О-КА

ЗААРЕШТОВАНИЙ У БРАЗИЛІЇ колишній директор департаменту Національного конґресу в питаннях федерального бюджету Жозе Карльос Альвіс заявив, що вже протягом декількох років у парляменті країни діє розгалужена мережа корумпованих чиновників, які використовують державні кошти для особистого збагачення. Як стверджує Ж. А. Альвіс, у злочинну групу входить понад 20 конгресменів, два міністри теперішнього кабінету, три губернатори стейтів, а також багато колишніх членів уряду. Якщо спеціяльна парляментарна комісія підтвердить ці свідчення, то президент Бразилії Ітамар Франку відразу призначить надзвичайні загальні вибори.

Ольга Павлишин-Кобзяр

ОСТАННІЙ ТРАНСПОРТ

Коли я прочитала спогад отця д-ра Кладочного про Березу Картузьку, а спеціяльно про поворот з неї, скортіло написати про останній транспорт до Берези.

Застерігаюся, що ні дат, ні прізвищ не пам'ятаю.

Мене арештували весною 1939 року в погідний соняшний ранок і по коротких переслуханнях примістили в келії на Бриґітках. Зі знайомих застала я там Олю Чемеринську і п'ять інших „націоналісток", переважно дівчат з околиць Львова, а за два дні привели ще Ганю Воронку — не пам'ятаю з яких околиць. Так що було нас сім „політичних" і 11 „безполітих", як подавала наша співмешканка-жидівка своїм співрозмовцям через вікно, за що завжди йшла ночувати до карцеру.

Одного ранку викликали мене „з речами" з келії. З різними припорученнями „перекажи, дай знати, повідоми" прощаюся з співтоваришами й виходжу. Долучуюся до групи жінок, що вже уставлені на подвір'ї. Недалеко стоїть Оля Сорока-Маланчук, а в групі чоловіків над усіми височіла голова з темними кучерями В. Перуна з Личакова.

Що буде з нами — питаємо одна одну — хіба випускають? Але нас так багато! Тоді що — куди? Ніхто не знає.

З групи викликали нас трьох дівчат: Олю С. М., мене й когось третього — не пам'ятаю — завели на шпитальку. Там застали ми ще дві знайомі львів'янки: Стефу Тисович-Федорів і Дору Дмоховську-Левицьку. На наше здивування (а пізніше й радість) вони мали наплечники й повний пластовий виряд. Їх арештували з домів і вони знали, що їдуть до Берези. О, як пригодився нам той пластовий виряд! Коц стелили ми на підлозі (для нас нар не було), а накривалися куртками й рушниками.

Я не мала нічого теплого, бо як арештували був соняшний весняний день, а до тюрми не просила приносити теплий одяг, бо не думала, що задержуся довше — це ж війна.

Була з нами й Оля Чемеринська, але вона вернулася на келію, бо чомусь пожалувала її наша доглядачка Насєльська, яка сказала їй „тутай достанє пані раз дзєннє зупе, а що там бендзє — нєвядомо". Дивувалися ми за „ласку", але доглядачка вирізняла трошки Олю, бо їй мабуть імпонувало, що Оля діставала гарне-пахуче білля й щоденні обіди з дому. Ми також були вдоволені, бо Оля радо ділилася з нами.

На „шпитальці" лишилося нас п'ять і там ми переночували.

Слідуючий день раненько — стукіт у двері й знову „виходити з речами". На в'язничому подвір'ї була вже група чоловіків. Очима шукаю знайомих, але нема часу. Уставляють нас п'ятками — нас п'ять жінок, а за нами 75 чоловіків. Довкола нас повно поліції з багнетами „на гостро".

Ідемо Городецькою в напрямі Краківської площі. Велика колона. Прохожі пристають і здивовані оглядають нас. Деякі жінки, що несли свій базар на продаж, мають сльози в очах, хрестяться. Ідемо в напрямі Підзамча. Це була приблизно шоста година ранку.

Хтось з прохожих пізнав мене й доніс моїм родичам, що нас вели на розстріл. (Довідалася, як вернулася з Берези). Прости мені, моя Мамо, за твої сльози — я завжди була „непосидющим духом".

На станції Підзамча стояли вже приготовані вагони й туди нас заладували. Але поїзд не рушав, якраз гудки-сирени заповідали летунський налет. Наша „охорона" скоро втікала з поїзду, заборонивши нам навіть виставити голову, „бо стріляють".

Ми раділи налетові, бо ануж буде нагода втекти, але не вспіли, налет відкликали.

Час відсутности наших охоронців ми використали, щоб поінтересуватися нашими хлопцями. Знаходили знайомих, хтось з них був дуже перестуджений і захрип. Але одна з нас мала дрібку меду й передала. І дуже приємно було мені, що по стільки роках на конвенції УАКРади незнайомий чоловік підійшов до мене й дякував за мід, який „врятував мені життя".

До Берези їхали ми довго, бо деякі станції були збомблені, а деколи перечікували бомблення.

Доїхали. Знову уставлені в колону, оточені поліцією, рушаємо в дорогу. І дивно й боляче було, коли місцеві дітваки викрикували за нами „бандиці" й кидали камінням. Віримо, що це не поліщуки, а навезені діти займанців.

Дорога довга й томляча. Перед брамою відчитують прізвища й уставляють по двох. Поліцаї уставилися в два ряди напроти себе з піднесеними палицями. Перше йдуть чоловіки. І Не ідуть, а хто може, біжить, бо палиці поспішно падуть на їхні плечі. Відвертаємо голови — закриваємо очі. Нагло почула стогін. Це отець Чемеринський, що був калікою на ногу, не міг бігти, а палиці лупили і лупили.

В Березі була недовго, бо як розказує отець Кладочний прийшло 17-те вересня. Хтось прибіг у нашу кімнату й тихцем повідомив, що нема поліцайок (недавно дістали нові мундури, якими дуже гордилися), а далі, що й брама відкрита.

Але ми зразу не вибігали, бо ануж це трюк, щоб нас вистріляти — ми ж хотіли втікати. Аж прийшов чоловік з їхнього табору й переказав, щоб поспішати.

На подвір'ї шукали своїх знайомих-львів'ян. Тут побачила я сусідку з Личакова Марійку Криву, яка, хоч мала туберкульозу й гарячкувала, була заслана в Березу. Вона була дуже вичерпана й скоро по повороті до Львова померла.

Приєднавшися до групи львів'ян, вирушаємо в дорогу. Приємно було переконатися, що ті, що кидали камінням — це не наші поліщуки, бо вони зустрічали нас хлібом і молоком. При дорозі були розстелені скатерті з накраяними кусниками хліба, а жінки наливали нам молока з великих баньок. То була справжня розкіш! Але ми поспіхом випивали молоко, хліб брали в руки, бо боялися, щоб не дігнали й не завернули. Пізніше жаліли ми, що не набрали більше хліба, бо нераз приходилося йти голодним.

Пригоди по дорозі до Львова докладно описав отець д-р Кладочний, то не буду повторяти. Але не довго довелося мені бути у Львові. Після наказу голоситися щоденно на станиці НКВД на Курковій, прийшлося взяти наплечник і йти в незнане.

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

зорганізували їх такі організатори: І. Чопко — 19 членів, В. Корчинський — 10 членів, В. Кроп — чотири та Н. Велич — два. По одному членові дали вісім організаторів. За такі добрі організаційні осяги присутні нагородили цей звіт гучними оплесками. За Округу Бостон звітувала головна радна А. Ремик. Ця Округа придбала до вересня 15 членів. Першуном в Окрузі є Д. Ґалонзка з 10 новими членами. Анна Ремик приєднала двох членів. За Округу Ню Гейвен звітував голова В. Василенко. Він подав, що здобуто 21 членів, а першуном є довголітній організатор і секретар 59-го Відділу Тарас Сливінський, який здобув дев'ять членів. Потім слідує Т. Фінів з трьома членами та проф. І. Телюк і Є. Ґулич з двома членами. П'ять організаторів по одному членові. Округа Трой-Олбані придбала вже 31 члена. У звіті голови П. Шевчука з'ясовано, що В. Варшона, секретар 266-го Відділу, веде перед з 11 новими членами. Опісля слідує П. Шевчук з дев'ятьма членами та С. Гаврилюк і М. Савків з п'ятьма членами. Головний радний В. Квас також придбав одного члена. Округа Вунсакет вже приєднала 12 членів. Голова Л. Гардінк сам придбав сім з них, І. Лаба — чотири та М. Іваницький одного.

У. Дячук поґратулювала всім, хто причинився до організаційних здобутків в 1993 році і просила не забувати, що до кінця року короткий час і треба нам усім якнайбільше докласти всіх заходів, щоб осягнути намічену річну квоту 2,000 нових членів. Досі за дев'ять місяців приєднано до нашої організації 996 членів. Найкраще вив'язалася Центральна Округа, бо виконала організаційну квоту на 120%, а Округа Піттсбург вже виконала на 96%, Янгставн на 80% та Сиракюзи-Ютика на 72%. Інші Округи осягнули 62% квоти і менше. У. Дячук подала, що крім відділових організаторів маємо від двох років також професійних, які продають також дуже багато пенсійних грамот, як і універсальні грамоти. Працює від року канцелярія УНС у Аллентавні, Па., та є пляни відкрити чергову канцелярію у Пармі, Огайо. Досі продано, після чотирьох місяців, 32 універсальні грамоти, а інших 10 є процесуванні. Заанґажування професійних продавців є зумовлене модернізацією забезпеченевих продуктів, вимогою забезпеченевих урядів мати більше професійних продавців забезпечення та потребою конкурувати з забезпеченевими компаніями щодо підходу до продажу та пояснення наших забезпеченевих продуктів. Проспекти молодшого покоління мають інші вимоги і потреби, як мали їхні батьки і діди, і щоб притягнути їх в наші ряди, мусимо до них достосовуватися.

Головний секретар В. Сохан у своїй доповіді заторкнув справу виповнення членських аплікацій, говорив про межі забезпечення без лікарських оглядин, про обрахування зворотних вартостей, про додаткові знижки при вищих сумах забезпечення, про знижкові одноразові вкладки при вплаті вкладок за більшу суму забезпечення та про нові термінові вкладки і як вони відрізняються для жінок, мужчин, курців і некурців. Також В. Сохан присвятив багато уваги пенсійній грамоті та пояснював її певними ілюстраціями.

Опісля У. Дячук порушила інші справи, що відносяться до святкувань 100-ліття УНСоюзу, яке обходитиме вже в наступному році. Вона поінформувала учасників нарад, що 15-го вересня ц.р. припадало 100-річчя від дня коли вийшло у світ перше число „Свободи". Цю знаменну дату відзначено у Альманаху на 1993 рік, видано 12-сторінкове число „Свободи" присвячене 100-літтю та відбулося у Головній Канцелярії УНСоюзу 26-го вересня прийняття для всіх, хто дописував у нашому щоденнику. У приготуванні є відео про видавництво. У зв'язку із 100-літтям УНСоюзу вже маємо готовий манускрипт нової історії УНСоюзу авторства д-ра Мирона Куропася, який розглядає до друку Видавництво Торонтонського університету. Приготовляється його переклад на українську мову.

У приготуванні є книжка фактів про УНСоюз, яка має зібрати всі теперішні дані про нашу установу. У підготовці є зорова виставка про наше століття, в якій постараємося включити і нові світлини про відділи, конвенції, округи та про всю братську і громадську діяльність УНСоюзу. Цю виставку, яка буде пересувною, постараємося висилати з міста до міста під час відзначення 100-ліття нашої установи. Безперечно, що відбудемо відзначення заснування УНСоюзу у Шамокіні, Па., та вже заплановано концерти у Карнеґі Голл і у Філядельфії, Па. Кожна Округа і по можливості кожний відділ повинні запланувати свої відзначення, а про ці пляни треба повідомити Головну Канцелярію. Головна Канцелярія звернулася до відділів і Округ, щоб подали прізвища осіб, які вже відійшли у вєсвіт, але заслуги яких для організації треба нам тепер відмітити.

Опісля У. Дячук роздала присутнім статистику дотацій за останніх чотири роки, в якій є подані суми виплат з Братського фонду. Ця статистика докладно виказала, що майже кожного року УНСоюз виплатив близько півмільйона долярів на підтримку членів стипендіями, на видання публікацій, допомоги церквам, науковим і молодечим установам, як і на допомогу відбудови України. Цю статистику треба використовувати, коли говоримо про проспекти УНСоюзу.

Тут головний предсідник подала до відома, що саме того самого дня, на Союзівці відбувається з'їзд учителів англійської мови, які давали лекції в Україні під час літа ц.р. і що по вечері промовить до учасників наради д-р Зірка Воронка, директор цієї програми УН Союзу, та проф. Галина Кутко, одна з професійних учительок, які поінформують, як ця програма працює і які користи вона дає слухачам, як також поділяться своїми спостереженнями. Повідомлено також учасників про акцію уділювання перших гіпотечних позичок членам та роздано відповідні інформації на письмі.

З. Воронка

Г. Кутко

Учасники нарад на Союзівці

У. Дячук звернула увагу на великий вклад праці і грошей у відновлення Союзівки. Вона також заторкнула справу Будівлі УНСоюзу, винаймлення порожніх поверхів та справу зниження відсоткової стопи від боргових зобов'язань. Говорячи про чергову Конвенцію УНСоюзу У. Дячук згадала, що згідно з конвенційною ухвалою вже підготовлено зміни статуту УНСоюзу. Спеціяльна комісія працювала три роки і виготовила проєкт, який буде скоро опублікований для розгляду членства, а опісля делегатами для ухвалення на черговій Конвенції.

На закінчення У. Дячук підкреслила, що обов'язком кожного з нас є підшукувати і притягати до праці у нашій установі людей з молодшого покоління, бо тільки в цей спосіб затримаємо УНСоюз членською організацією та запевнимо йому дальше майбутнє. Хоча погляд нас усіх був звернений продовж трьох років на Україну, ми не можемо забувати, що наші діти, внуки і правнуки будуть дальше жити в Америці і що мусимо забезпечити майбутність української громади та скріпити наші Церкви і давно засновані організації.

Після вечері учасники нарад мали можливість заслухати інформації від д-р . З. Воронки як працює програма УНСоюзу „Навчання англійської мови в Україні" вже два роки, про це, що кожного року біля 80 учителів англійської мови відбули 81 курсів, яких вислухали 1,300 студентів. Ці курси давали у 18-ох областях та 42-ох місцевостях. З-поміж 23-ох учителів у цьому році 23% вчили також минулого року. 44% учителів — це професійні вчителі. Всі учителі — добровольці, які самі собі оплачували дорогу і інші конечні видатки.

Проф. Кутко описала свої спостереження з перебування у Києві літом 1992 року та порівняла із досвідом з літа 1993 року. Вона підкреслила, що мала велике задоволення з переведення курсів та вірила, що вони приносять велику користь особам, які їх вислухали. Ці курси не тільки є присвячені англійській мові, але вони заразом дають слухачам можливість довідатися про життя українців в ЗСА, про наш спосіб підходу до життєвих справ, як також дають вгляд в спосіб думання західнього світу.

Опісля, у приміщенні головного будинку Союзівки, учасники нарад ще довго дискутували на різні теми, пов'язані з Україною, та обмінювалися новими вістками і своїми поглядами.

На закінчення нарад В. Сохан подякував приявним організаторам за передання йому 21 аплікацій нових членів. Тим вони доказали, що в УНС зберігаємо давню традицію, що на збори все слід привозити нові аплікації.

Осінній вечір 82-го Відділу СУА

Членки нашої загально відомої громадської організації, Союзу Українок Америки, популярно знані як „союзянки", повернувшись із своїх літніх осель, як теж з рідної України, яку всі тепер так численно відвідують, розпочали серію цікавих імпрез.

Членка 82-го Відділу Ірена Іванчишин враз з довголітньою дуже працьовитою головою цього відділу, а тепер культурно-освітньою референткою Іванкою Клим, вирішили влаштувати 10-го жовтня ц. р. в домівці СУА осінній вечір і рівночасно причинитися до збірок на будову репрезентативного музею в Ню Йорку.

Вечір відкрила теперішня голова 82-го Відділу Лідія Стасюк, вітаючи голову Округи СУА, Ню Йорк Надію Савчук, директорку Українського Музею Марію Шуст й редакторку „Нашого Життя" Ірену Чабан та всіх присутніх. Вона підкреслила важливість продовжування збірки фонду на музей відділами, бо Музей — це „дитина СУА", якою треба опікуватися. Програму вела дуже активна членка 82-го Відділу Ірена Іванчишин. Відділ існує від 1964 року й був одиноким відділом, засновником, також з ініціятиви І.Іванчишин, гуртка юних книголюбів. Вона з вдоволенням привітала молодших членів Управи Музею, які теж інтенсивно продовжують розпочате „музейне діло" з теперішньою почесною головою Іванною Рожанковською, та згадала, що для Метрополії Ню Йорку конечно потрібний престижевий і професійно оформлений український Музей. Із змістовною та добре опрацьованою доповіддю виступила заступниця голови комітету збіркового фонду, членка 113-го Відділу СУА Оля Левицька. Вона звернула увагу на дві головні цілі й завдання Музею: зберігати скарби мистецтва для громади в діяспорі та її нащадків та рівночасно бути інформаційним центром, чи, як сказав мистець з України, „амбасадою" нашої культури для чужинців. Важливу ролю — як засіб поширювання інформацій про українське мистецтво — відіграла пересувна виставка „Втрачені архітектурні пам'ятки України" у більших містах Америки й Канади. (Каліфорнія, Массачусетс, Пенсильванія, Висконсин, Квебек в Канаді й інші). Англомовна преса не лише Ню Йорк, але у згаданих Штатах докладно інформувала про українське мистецтво. До збагачення інформативної ділянки Музею причиняється у великій мірі теж його куратор народного мистецтва Люба Волинець своїми доповідями не лише для української громади, але і для чужинців. Із 18,000 збірки фотографій багато випозичено для вжитку істориків. Управа Музею влаштовує виставки мистців з України і спроваджує мистецтвознавців та доповідачів до праці в Музею, висилає каталоги в Україну, де деякі з них передруковуються. Музей відвідав директор Національного Музею у Львові Андрій Новаківський. Недоліком у праці Музею є невідповідне приміщення. 1993-ий рік є роком збірки фондів на будову репрезентативного будинку.

Голова Комітету збіркового фонду, велика ентузіястка Музею Анна Алиськевич подякувала доповідачеві О. Левицькій та членкам 82-го Відділу за влаштування імпрези на користь Музею, який має велике завдання в діяспорі й Україні для виховання поколінь.

З черги відбувся показ одягів, які є власністю Л. Зелик і Л. Крушельницької, з докладними й чіткими поясненнями членки 82-го Відділу Зіни Раковської, яка рівночасно моделювала оригінальну гуцульську блюзку. Строї моделювали доні і внучки членок 82-го Відділу. Одяги: закарпатський — Ліда Гошовська, буковинський — Марта Іванчишин-Пушка, полтавський — Ксеня Гутник-Раковська, Милою появою були дві маленькі модельки — Наталка й Діяна Раковські, які моделювали прегарні лемківські одяги.

В музичній частині імпрези виступила солістка-сопрано Святослава Качарай, яка при акомпаньяменті о. Михайла Лева виконала три пісні: „Україно моя" — музика Поклада, „Чорнобривці" — музика Верменича й „Соловейка" — народна пісня в обробці Заремби. С. Качарай, солістка хору „Думка", своїм м'якого тембру ліричним сопрано прикрасила програму вечора, а свій гонорар обоє виконавці зложили на музейний фонд.

Відбулося теж тягнення льосів — „музейної льотереї". Колишня членка 82-го Відділу Мирослава Савчак зложила 200 дол. на Музей. Працьовита і скромна директорка Музею Марія Шуст подякувала жіноцтву за труд та підтримку Музею, а Іванка Клим подякувала прелеґентці та всім виконавцям, М. Савчак та всім присутнім за участь. Імпреза закінчилася приємним товариським вечором.

Ольга Гаєцька

Відбувся...

(Закінчення зі стор. 1)

но й цифру — сім трильйонів карбованців, які держава хоче отримати, не даючи ніяких ґарантій і ніякого забезпечення, окрім чесного слова.

Президент Асоціяції Українських Банкірів О. Сугоняко з цього приводу сказав, що в усьому світі уряд бере кредит у комерційних банків з певним відсотком і повертає цей кредит, згідно з угодою. В Україні ж, за його словами, Уряд почав шукати компромітуючі матеріяли на комерційні банки, щоб, шантажуючи, вимагати вільні гроші. В результаті банки збанкрутують і почнуться розмови, що банки обдирають народ. Насправді ж, каже Сугоняко, „народ обдирає держава", як це сталося в ощадних банках, коли держава і досі не повернула населенню вкладів.

Щодо літньої 14-трильйонної емісії, Сугоняко пояснив: „Ці гроші лягли інфляційним податком на кожного громадянина, банки і підприємства. Все суспільство витягло ці гроші із своєї кишені й поклало для агропромислового комплексу. Сьогодні кредити банків обмежені до мінімуму і інфляційна роля банків мізерна, а от держави — гігантська. І державні структури, які не здатні вгамувати цю інфляцію, у першу чергу грабують банки".

В. Ющенко на запитання, як держава повертатиме борги комерційним банкам, відповів, що селу треба дати справжні гроші, а не емісійні, тобто чесно розрахуватися за їхню дійсну продукцію. Тут могли б виручити комерційні банки, але існують супервеликі проблеми, бо молоді комерційні банки не мають такої змоги, а ті, які мають, уже внесли 330 більйонів карбованців на цукрову програму.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У репортажі „Проблема ‚ви і ми' очима студентів з України", який появився у „Свободі" ч. 198 з вівтірка, 19-го жовтня, в останній колонці на ст. 8, де вичислено інших членів Управи Фонду Розвитку Освіти при Товаристві Українських Бизнесменів і Професіоналістів у Ню Джерзі, помилково написано „Андрій Влех", а має бути Андрій Рак. — Ред.

Політика....

(Закінчення зі стор. 2)

коли приходить небезпека послаблення духу таких державних націй, як німецька чи французька, то що мовити про нас? Нам приходиться з тим рахуватися і якось із тим жити. Світова економіка несе зі собою через миршавіння державних кордонів сумерк національних держав.

Та повертаючи до більш щоденного і конкретного: на мій розсуд, теперішній Уряд України не такий злий, яким багато з нас його визнає. Захід має свої проблеми, боїться нових Босній, заінтересований у тому, щоб Росія виконувала на терені колишнього СССР ролю поліціянта. ЗСА бажають собі Росії надто сильної, та все ж хочуть її мати впливовою на Сході. Тож у тих умовах нам здати собі справу з того, що Україна не може бути такою, якою в задумах хотіли б багато з нас її мати. Спалах націоналізму на руїнах СССР — явище хвилеве. Провідні державинації Заходу переводяться. Буде кінець й російському націоналізмові й імперіялізмові. Нині йдеться про те, щоб Україна перетривала суматоху і сконфюження переходового періоду, та, слідкуючи за розвитком у посткомуністичному і постіндустріяльному світі, не втратила в поході орієнтації: змагатись за реалізацію здійсненого, жити майбутнім, а не минулими мріями.

Коли в такому світлі розглядати політику теперішнього голови правління України, то в моїх очах вона не така неґативна чи навіть „зрадницька", як то їй дехто докоряє. Кравчукова політика маневрує у межах можливого й досягнутого; вона розважна, реальна, спрямована на те, що в даних умовах можливо здійснити. Коли державний плюралізм знаходить нині перевагу і є важливим фактором у старовинних державах-націях, то як не брати там того до уваги у державотворенні в Україні, де такі важкі і, здавалось би, непоборні перешкоди? Не пристосовувати політику до дійсности, а керуватися мріями? Хто ж не бере нині дійсности до уваги, тому порадити повернути до писання поезій. Це жанр, з якого вийшло багато наших політичних діячів, і де вони можуть мати евентуально досягнення. Епоха політичного мрійництва прогула у світі давно.

В МОСКВІ НА СУДОВОМУ процесі у справі організаторів державного перевороту в серпні 1991 року зачитано перший том звинувачення. З цього стали відомими чимало подробиць підготови путчу, між іншим і те, що за наказом тодішнього голови КҐБ Владіміра Крючкова підслухувано телефонічні розмови державних діячів і пляновано арешти активістів демократичних рухів у Совєтському Союзі. Всіх томів звинувачення є п'ять.

Президія Української Американської Координаційної Ради

складає щиру подяку за пожертви на ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ при УАКРаді з приводу похорону

бл. п.

ФОТИМИ ВИННИКІВ

Замість квітів на свіжу могилу зложили:

100 дол. — Євген і Марія Стахів;
по 50 дол. — Роман і Марта Данилюк, Теодозій і Віра Сендзік, Зенон і Леся Стахів, Михайло і Михайлина Баран, Іван і Іванка Хамуляк та Орест і Слава Менцінські;
30 дол. — Роман і Стефа Барановські;
20 дол. — Борис Стахів.

Разом .... 450 дол.

ПРЕЗИДІЯ УАКРади

ЗУСТРІЧ З КОБЗАРЯМИ УКРАЇНИ СУМИ

Кобзарство Сумщини сягає сивої давнини. Приблизно 1736 року в Глухові відкрито першу музичну школу, яка готувала співаків музикантів (бандуристів і гуслярів) не лише для України, а для цілої Европи.

У Ромнах перші лекції гри на бандурі брав Остап Версай, а згодом тут навчався Євген Адамцевич. Згідно з переказами, будучі бандуристи переняли перлину української музичної культури, ось як „Запорізький марш", вони босоногими юнаками жадібно всмоктували гру кобзаря, щоб потім самим нести це мистецтво людям.

Стоять зліва Микола Мошик — керівник ансамблю, з солістами: Наталка Кульченко, Світлана Коломійченко, Олена Назаренко та студентка музично-педагогічного факультету Педагогічного інституту Тетяна Руденко.

На початку 1939 року, на межі Чернигівської, Полтавської та Харківської областей утворено Сумську область, до якої увійшли такі центри кобзарського мистецтва: Охтирка, Кролевець, Глухів, Лебедин, Велика Писарівка, Конюток, де ще й досі витає дух кобзарства. На жаль, сусідство з російськими областями — Брянською, Курською — наклало свій вплив на розвиток культури не лише Сумщини, а всієї Слобідської України, де рідну мову забували, а за гостре кобзарське слово зазнавали утисків.

Є. Адамцевич в Ромнах, Є. Мовчан з Великої Писарівки були репресовані і розстріляні. Залишилися ще учасники Конотопської капелі бандуристів „Відродження" — Г. Попов, І. Безпалий та 87-річний кобзар О. Ковшар, який ще донині несе думи людям. Він також брав участь напередодні референдуму в 1991 році, де проспівав „Думу про Калнищевського" та „Вставай, Україно".

В 1960 році в Сумах відкрилося музичне училище, яке нині носить ім'я славного земляка, композитора Д. Бортнянського. Першим викладачем з кляси бандури (1964—1973) був випускник Харківської консерваторії М. Федієнко, а вже від 1973 до 1977 рр. вів бандуру письменник-кобзар М. Литвин, випускник Львівської консерваторії ім. М. Лисенка, який вчився у проф. Герасименка.

І, нарешті, починаючи з 1977 року по сьогодні, клясу бандури очолив випускник Київської консерваторії ім. П. Чайківського М. Мощик, який вчився у славного на цілу Україну народного артиста А. Бобиря.

Це надзвичайно талановитий кобзар, який присвятився бандурі цілковито. Він має за собою безліч виступів зі своїм великим ансамблем по різних національних концертах, а також дуже часто виступає сам з сольовими точками.

В основі його педагогічної роботи індивідуальні заняття з учнями, ансамбль бандристів. Він, між іншим, згадував мої відвідини минулого року в Рівному, де між солістами Грицая, пописувалася його вихованка Т. Івченко.

З-поміж його випускників я мав також нагоду слухати біля Києва в Стритіці Світлану Сторчак, яка там працює викладачем. Тут він згадує також Анатолія Хащука, який пропагує „Боже слово" під супровід бандури і має навіть своїх учнів у кобзарській школі м. Києва. А скільки закінчило, чи навчаються у вищих навчальних закладах освіти! Але основне є те, що всі випускники, працюючи по дитячих музичних школах, створюють ансамблі чи капелі бандуристів. Там також з'являються талановиті учні, хлопчики, — надія на майбутнє мистецтва, сказав Мошик.

Він згадав про вечір, присвячений 100-річчю від дня народження визначного бандуриста України В. Кабачка. На ньому його студенти розповідали про життєвий і творчий шлях цього непересічного кобзаря. На цьому концерті були виконані здебільша твори в його обробці.

До останніх замітних подій в його кобзарській праці слід віднести відкриття кляси бандури на музично-педагогічному факультеті Сумського Педагогічного Інституту.

Він з захопленням розповідав, як минулого тижня мав концерт в одній загальноосвітній школі, де за допомогою пісні розповідав про останні дні Запорізької Січі: про земляка — останнього кошового П. Калнишевського, про якого недавно вийшла ціла епопея. Концерт випав дуже успішно, бо, як він сказав, учні сиділи, мов мишинята, вони були захоплені тим, що почули слово правди про нашу історію та про наше сьогодня.

Про такі і подібні концерти, організовані кобзарем, мені довелось почути багато більше.

Сумщина має кобзаря в особі Мошика, яким може гордитися.

Микола Чорний-Досінчук

Доброчинний бенкет українських шкіл у Дітройті

Ідучи на добродійний бенкет українських шкіл парафії Непорочного Зачаття, ви вповні свідомі тих великих благ і добродійств, які спричинило їх існування для цілої громади та батьків дітей, які ці школи закінчили. 34 роки безупинної праці, понад 1,000 випускників, свідомих своєї національної приналежности, свідомих історії свого народу, моральних засад християнської религії — це овочі праці та постійної опіки Церкви, відданої праці наших вчителів, яким добро нашої молоді лежало і далі лежить на серці. Доказом цієї дбайливості та правильного спрямування навчання нашої молоді в університетах, так що нині наша громада цілком забезпечена своїми професіоналістами різних звань.

Цьогорічний бенкет, який відбувся 10-го жовтня, стояв під знаком злучення початкової і середньої школи в одному будинку. Невідрадною дійсністю є, що кількість учнів у середній школі помітно зменшилась. Тут і там чуються голоси, щоб середню школу замкнути. Обі школи, будучи парафіяльними, отже без якоїнебудь допомоги, становлять великий тягар для парафій нашого міста. І гідною найвищої похвали є постава наших священиків, які стараються зберегти ту школу якнайдовше, яка сьогодні під проводом сестри Теодозії, ЧСВВ, продовжує ту важливу працю.

Цьогорічним бенкетом проводив Юрій Ласка, за професією адвокат, абсольвент наших шкіл. Великою атракцією бенкету була присутність на ньому найславнішого нашого співака Дмитра Гнатюка. Китицями квітів та щирими дитячими словами вітали його діти, дякуючи йому за труд прибути до нас. Дівочий ансамбль середньої школи, приготований дириґенткою Христею Липецькою в ніжний дівочий спосіб відспівали три пісні.

Промова, яку виголосив Дмитро Гнатюк, була в першій мірі щирою. Росказав дещо про своє життя під большевицьким пануванням, яке знищило його брата, а його самого вислали на роботу на Урал, де дав себе пізнати як гарний співак, якому було дозволено вчитися співу. Хоч вже як професійний співак їздив майже по всьому світу, свободи він не мав. Йому заявили, що коли б залишився за кордоном, його ціла родина була б вивезена на Сибір. Сьогодні він радіє, що Україна вільна, хоч знає, які труднощі на дорозі до повної самостійности. Радіє, що в далекій Америці, він зустрічає дітей, які говорять рідною мовою, що є школи, які про це дбають. При цьому згадав працю своєї дружини Галини, доктора філологічних наук, яка працює над словником української мови, що часто вимагає героїчної боротьби. На кінець своєї цікавої розповіді заспівав „Боже Великий", чим підняв на ноги цілу залю, а відтак при супроводі Марії Лісовської подарував нам ще дві пісні, доказуючи, який могутній і милозвучний його голос.

Потім промовляв о. парох Максим Кобасюк, на плечах якого спочиває цілий тягар втримання тих шкіл. Згадуючи вклад праці першої і другої еміґрації в будову і розвиток українського життя в Америці, підкреслив вартість християнського і національного виховання молоді, яке може дати в першій мірі рідна хата і рідна школа, закликав громаду підтримувати ці школи, які нашій молоді запевнять знання історії свого народу та його культурну і релігійну спадщину. Він закликав громаду далі підтримувати матеріяльно свої школи і дякував тим, які це робили в минулому.

Надзвичайно зворушливо була поява о. д-ра митрата Стефана Кнапа, засновника середньої школи. Він згадав початкові труднощі, заохоту польського священика, який заявив йому, що коли б він мав тільки троє дітей, він заложив би школу. Він радів успіхами учнів цієї школи, поруч нього стояв адвокат Юрій Ласка. Гаряче закликав громаду цю школу далі втримувати для добра цієї молоді.

Присутні на бенкеті були Владика О. Биковець та протопресвітер о. Невмержицький з катедри св. Покрови, даючи доказ зрозуміння ваги рідної школи.

Володимир Баран

ТРЕБА: М. ОЛИНЕЦЬ

У нарисі Володимира Романюка „Я серцем чую мій народ!" („Свобода", чч. 198, 199, 200 з 19-го, 20-го і 21-го жовтня ц.р.) скрізь слід читати Марійка Олинець. — Ред.

● РОЗШУКИ ●

Розшукую маминого брата **ДУБЕЯ МИКОЛУ МИКОЛАЙОВИЧА,** який нар. 1921-22 роках в смт. Перегінськ. Останні листи від нього одержали з Чикаґо, Ілл. Писати на адресу:
Україна
смт. Рожнятів
вул. Набережна 1/1
Івано-Франківська обл.
Семковичу Володимиру Андрійовичу
Тел. кв. 2-07-51

Розшукую родича **ЛЕОНІДА САВОВИЧА ЗАЙЦЕВА** рік нар. 1924, в місті Люботин, Харківська обл. Адреса в Америці невідома. Відомості слати до:
Україна
24000 Житомирська обл.
м. Бердичів
вул. Білопільська
Зайцев Володимир Миколаєвич